

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 48 став 1 точка 3 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15 и 6/16) и точка 10 став 3 од Одлуката за начинот и методологијата на надзор на платните системи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 17/16), гувернерот на Народната банка на Република Македонија донесе

УПАТСТВО за известување од операторите на платните системи

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со ова упатство се дефинираат содржината, формата, начинот и крајните рокови за известување за работењето на платните системи од страна на операторот кој управува и раководи со платен систем (во натамошниот текст: оператор).

2. Операторот е должен да доставува периодични известувања за своето работење и известувања за планираните и/или извршените измени и настанати инциденти коишто влијаат врз работењето на платниот систем до Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: Народната банка) заради спроведување посреден надзор на платниот систем.

II. ПЕРИОДИЧНИ ИЗВЕСТУВАЊА

Известувања за работењето на платниот систем

3. Операторот известува за следните информации:
- број и вредност според праговите на вредноста и времето на обработка на платните трансакции во платниот систем;
 - падови и нарушувања во работењето на платниот систем;
 - вредност на нето финансиските обврски и побарувања; и
 - вредност на средствата обезбедени од платниот систем наменети за управување со ликвидносните ризици.

За известување на информациите од ставот 1 на оваа точка, операторот ги користи табелите – известувања, кои се дадени во прилогот 1 на ова упатство.

4. Операторот ги доставува известувањата од точка 3 од ова упатство за период од три месеци (квартално). Операторот ги доставува известувањата не подоцна од петнаесеттиот работен ден во месецот кој следи по завршување на кварталот за кој известува.

Известувања за работата на операторот

5. Операторот известува за активностите на ревизиите во поглед на работењето на платниот систем за:

- активностите кои се извршени во претходната година (опис на спроведените внатрешни, надворешни и останати ревизии поврзани со работата на операторот на платниот систем и наодите за работењето на операторот на платниот систем); и
- годишниот план на активности за тековната година (опис на планирани внатрешни, надворешни и останати ревизии поврзани со работата на операторот на платниот систем).

6. Операторот ги доставува известувањата за работата на операторот кои се однесуваат на точка 5 од ова упатство до Народната банка не подоцна од последниот работен ден во месецот март.

Известувања за управување со оперативните ризици

7. Операторот известува за мерките за управување со оперативните ризици за:

- спроведено тестирање на редовните и резервните решенија и процедури;
- резултатите од спроведените процени на оперативните ризици во платниот систем; и
- годишен план на активности за тестирање на редовните и резервните решенија и процедури и процените на оперативните ризици во платниот систем.

8. За секое спроведено тестирање на редовните и резервните решенија и процедури за претходната година, операторот известува најмалку за:

- предметот и опсегот на тестирањето;
- целите на тестирањето;
- периодот кој се опфаќа со тестирањето;
- одговорното лице и учесници во тестирањето;
- сценариото за тестирањето;
- резултатите од тестирањето;
- корективните мерки кои што се усвоени согласно резултатите на тестирањето со временски распоред за нивно спроведување; и
- спроведувањето на мерките дефинирани во претходните известувања за управување со ризиците.

9. За секоја спроведена проценка на оперативните ризици во платниот систем за претходната година, операторот известува најмалку за:

- предметот и опсегот на процената на оперативните ризици;
- целите на процената на оперативните ризици;
- методологијата која се применува при проценка на оперативните ризици;
- резултатите од проценка на оперативните ризици;
- мерките за управувањето со ризици усвоени врз основа на проценката на оперативните ризици, со временски распоред за нивно спроведување; и

- спроведувањето на мерките дефинирани во претходните известувања за управување со оперативните ризици.

10. За годишниот план на активности за тестирањето на редовните и резервните решенија и процедури и процените на оперативните ризици во платниот систем во тековната година, операторот известува за:

- планот за тестирање на редовните и резервните решенија и процедури (предметот и опсегот на тестирањето, целите на тестирањето, планираниот период на тестирањето и одговорното лице и учесници во тестирањето); и
- планот за спроведување на процената на оперативните ризици (предметот и опсегот на процената на оперативните ризици, целите на процената на оперативните ризици, периодот на процената на оперативните ризици и предвидената методологија која ќе се користи за процената на оперативните ризици).

11. Операторот го изготвува известувањето за управување со оперативните ризици за период од една календарска година. Операторот ги доставува известувањето за претходната година и годишниот план на активности за тековната година до Народната банка не подоцна од последниот работен ден во март.

III. ИЗВЕСТУВАЊА ЗА ПЛАНИРАНИТЕ И/ИЛИ ИЗВРШЕНИТЕ ИЗМЕНИ И НАСТАНАТИ ИНЦИДЕНТИ

Известувања за статусни и други промени поврзани со учесниците во платниот систем

12. Операторот доставува известувања до Народната банка, во рок од пет работни денови од стапувањето во сила на статусните промени кои се поврзани со учесниците во платниот систем за вклучување на новите учесници во платниот систем или повлекување или исклучување на учесници во платниот систем, вклучувајќи ги и индиректните учесници.

За потребите на ова упатство, под **статусни промени** се подразбираат промените кои се резултат на спојување или преземање, промени во опфатот на овластените активности, покренување стечајна постапка и други промени поврзани со учесниците во платниот систем кои влијаат или можат да влијаат на исполнувањето на условите за учеството во платниот систем или можат да влијаат врз работењето на истиот.

13. Известувањата од точка 12 од ова упатство го содржат следново:

- името на учесникот во платниот систем на кој се однесува известувањето;
- описот на статусната промена или промената поврзана со учеството на овој учесник (вклучување, повлекување, исклучување, промена од индиректен во директен учесник, или обратно) и датумот кога се случила статусната промена или промената поврзана со учеството на овој учесник; и
- процена на можните влијанија на статусната промена или промена поврзана со учеството на овој учесник, наведени во алинеја 2 од оваа точка, за работењето на платниот систем или за ризиците во него.

Известување за падови и нарушувања во работењето на платниот систем

14. Операторот доставува известување до Народната банка во случај на падови и нарушувања во работењето на платниот систем и неговите учесници не подоцна од три работни дена по појавувањето на настанот.

За потребите на ова упатство, под **пад во работењето** се подразбира прекин на услугите, а под **нарушување во работењето** се подразбира намалување и/или влошување на услугите.

15. Известувањето од точката 14 од ова упатство содржи:

- опис на настанот (тип на падот или друг настан, причина и индикации во кој дел од процесот се појавила грешката);
- датум и време кога се случил настанот;
- опис на последиците од настанот и нивното влијание на секој учесник посебно (по назив на учесникот) или на платниот систем во целина;
- опис на спроведеното или планирано преминување кон нормално функционирање;
- опис на известувањата (примачи на известувања и методот кој се користи за известување на учесникот во платниот систем);
- листа со мерки за превенција од појавувања на вакви типови на настани или грешки во иднина;
- временски распоред за спроведување на мерките од алинејата б од оваа точка.

Известување за планирани промени во работењето на платниот систем

16. Не подоцна од еден месец пред отпочнување на активностите за спроведување на какви било планирани промени во работењето на платниот систем кои може да имаат влијание на управувањето со ризици, согласно со Одлуката за критериумите и стандардите за работењето на платните системи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 17/16), операторот доставува план за спроведување на овие активности до Народната банка.

17. Планот за спроведување на активностите од точката 16 од ова упатство содржи:

- детален суштински опис на планираните промени во работењето на платниот систем;
- временски распоред на спроведување на промените и одговорните лица за секоја активност посебно; и
- процена на влијанието врз управувањето со финансискиот и оперативниот ризик во платниот систем.

IV. ДОСТАВУВАЊЕ НА ИЗВЕСТУВАЊАТА ДО НАРОДНАТА БАНКА

18. Операторот ги доставува периодичните известувања и известувањата за планираните и/или извршените измени и настани инциденти до Народната банка преку електронскиот систем на Народната банка за платежна статистика. Начинот на користење

на електронскиот систем е опишан во документот „Инструкции за доставување податоци за извршените активности во платниот промет по електронски пат“.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

19. Ова упатство влегува во сила на денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 октомври 2017 година.

20. Со првото известување согласно со точка 4 од ова упатство, операторот доставува месечни податоци од почетокот на 2017 година.

21. Првите известувања за календарската 2017 година, согласно точките 6 и 11 од ова упатство операторот ги доставува не подоцна од последниот работен ден во месецот март 2018 година.

Бр. 2908/2
1.2.2017 година
Скопје

Гувернер
Димитар Богов

Прилог 1. Известувања за работењето на платниот систем

Табела 1: Број и бруто-вредност на кредитните трансфери извршени во системи за големи плаќања според праговите на вредност во денари

Категории во денари	Месец (ММ.ГГГГ)		Месец (ММ.ГГГГ)		Месец (ММ.ГГГГ)	
	Број	Вредност	Број	Вредност	Број	Вредност
До 500						
Повеќе од 500 до 1.000						
Повеќе од 1.000 до 5.000						
Повеќе од 5.000 до 10.000						
Повеќе од 10.000 до 50.000						
Повеќе од 50.000 до 100.000						
Повеќе од 100.000 до 250.000						
Повеќе од 250.000 до 500.000						
Повеќе од 500.000 до 1.000.000						
Повеќе од 1.000.000 до 10.000.000						
Повеќе од 10.000.000 до 100.000.000						
Повеќе од 100.000.000 до 1.000.000.000						
Повеќе од 1.000.000.000						

Табела 1.1: Број и бруто-вредност на кредитните трансфери извршени во системите за големи плаќања според праговите на вредност во евра

Категории во евра	Месец (ММ.ГГГГ)		Месец (ММ.ГГГГ)		Месец (ММ.ГГГГ)	
	Број	Вредност	Број	Вредност	Број	Вредност
До 20						
Повеќе од 20 до 100						
Повеќе од 100 до 500						
Повеќе од 500 до 1.000						
Повеќе од 1.000 до 5.000						
Повеќе од 5.000 до 10.000						
Повеќе од 10.000 до 50.000						

Повеќе од 50.000 до 100.000						
Повеќе од 100.000 до 500.000						
Повеќе од 500.000 до 1.000.000						
Повеќе од 1.000.000						

Табела 1.2: Број и бруто-вредност на кредитни трансфери извршени во системите за мали плаќања според праговите на вредност во денари

Категории во денари	Месец (ММ.ГГГГ)		Месец (ММ.ГГГГ)		Месец (ММ.ГГГГ)	
	Број	Вредност	Број	Вредност	Број	Вредност
До 500						
Повеќе од 500 до 1000						
Повеќе од 1.000 до 5.000						
Повеќе од 5.000 до 10.000						
Повеќе од 10.000 до 50.000						
Повеќе од 50.000 до 100.000						
Повеќе од 100.000 до 250.000						
Повеќе од 250.000 до 500.000						
Повеќе од 500.000						

Табела 2: Број и бруто-вредност на трансакциите со платежни картички според праговите на вредност

Категории во денари	Месец (ММ.ГГГГ)		Месец (ММ.ГГГГ)		Месец (ММ.ГГГГ)	
	Број	Вредност	Број	Вредност	Број	Вредност
До 250						
Повеќе од 250 до 500						
Повеќе од 500 до 1.000						
Повеќе од 1.000 до 5.000						
Повеќе од 5.000 до 10.000						
Повеќе од 10.000 до 20.000						
Повеќе од 20.000 до 30.000						
Повеќе од 30.000						

Платниот систем доставува податоци во четири табели со кои известува поединечно за:
- трансакциите на физичките места на продажба;

- виртуелни места на продажба;
- подигање на готовина; и
- депонирање готовина.

Табела 3: Број и бруто-вредност на трансакциите во денари по часови

Од – до (во интервал од 1 час)	Месец (ММ.ГГГГ)		Месец (ММ.ГГГГ)		Месец (ММ.ГГГГ)	
	Број	Вредност	Број	Вредност	Број	Вредност
00:01-01:00						
01:01-02:00						
02:01-03:00						
03:01-04:00						
04:01-05:00						
05:01-06:00						
06:01-07:00						
07:01-08:00						
08:01-09:00						
09:01-10:00						
10:01-11:00						
11:01-12:00						
12:01-13:00						
13:01-14:00						
14:01-15:00						
15:01-16:00						
16:01-17:00						
17:01-18:00						
18:01-19:00						
19:01-20:00						
20:01-21:00						
21:01-22:00						
22:01-23:00						
23:01-00:00						

Табела 4: Падови и нарушувања во функционирањето на платниот систем

Месец (ММ.ГГГГ)	Број на падови/ нарушувања	Времетраење на падовите/ нарушувањата (во минути)	Број на редовни работни часови на платниот систем во месецот (ЧЧ:ММ)	Број на дополнителни работни часови на платниот систем во месецот (ЧЧ:ММ)

Табела 4.1: Опис на поединечни падови и нарушувања во функционирање на платниот систем

Датум (ДД.ММ.ГГГГ)	Времетраење на падовите/нарушувањата (во минути)	Опис

Табела 5: Преглед на нето финансиските обврски и побарувања според датумот на порамнување

Датум (ДД.ММ.ГГГГ)	Назив на учесникот	Нето-позиција (во денари)

Табела 6: Состојба на средствата во гаранциски фонд во денари

Месец (ММ.ГГГГ)	Учесник во системот	Средства на учесникот (во денари)